

Prekschets – Geloven gaat verder... en is grensverleggend!

Drs. Jaap Haasnoot, Zuid-Soedan

Lezingen: OT: Jesaja 25:6-9; NT: Lukas 14:15-24; **Tekst:** Lukas 14:15-24.

Vooraf

Deze prekschets is bedoeld om extra aandacht te geven aan zending in de dienst. Elke kerk waar ook ter wereld heeft de opdracht missionair te zijn, dichtbij én ver weg. Dat verbindt ons met gemeenten in bijvoorbeeld Thailand, Zuid-Soedan en Mexico. Voor ons allen is de vraag hoe we buitenstaanders kunnen uitnodigen voor het grote feestmaal. Tot eer van God.

Aandachtspunten bij de tekst

- Lukas benadrukt de universele kant van het goede nieuws. Het Evangelie is voor *iedereen*: Joden én niet-Joden (etniciteit), rijk én arm (sociale status). Een paar voorbeelden:
 - Alleen bij Lukas vinden we de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan (10:30-37).
 - De uitnodiging van het Koninkrijk gaat naar *alle* windstreken (13:29).
 - Lukas geeft veel aandacht aan de armen en minderbedeelden. Hij vertelt als enige de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus (16:19-31).
 - Met name in dit Evangelie is Jezus een vriend van zondaars. Hij vertelt als enige de gelijkenis van de verloren zoon (15:11-32).
 - In het verhaal over Johannes de Doper citeren alle evangelisten Jesaja 40. Alléén Lukas trekt hierbij de conclusie: “en alle vlees zal de zaligheid zien *die* van God *komt*” (3:6, HSV).
- Jezus is op weg naar Jeruzalem (9:51-19:27). In hoofdstuk 14 is Hij op de sabbat in het huis van een Farizeeër om daar te eten (vers 1). We luisteren mee met de volgende tafelgesprekken:
 - 2-6: Jezus geneest op de sabbat. De Joodse leiders houden Hem in de gaten.
 - 7-11: De noodzaak van nederigheid.
 - 12-14: De onbaatzuchtige gastheer.
 - 15-24: De gelijkenis van het feestmaal.
 - 25-35: Over de navolging van Jezus: alles achterlaten.
- **Vers 15.** De opmerking over 'de opstanding van de rechtvaardigen' (vers 14) brengt een van de aanwezigen er waarschijnlijk toe om een opmerking te maken over wie er bij dat grote feestmaal in het Koninkrijk van God zal zijn. Hoewel Jezus in 13:28-29 al aangegeven had dat je niet vanzelfsprekend bij dat Messiaanse feestmaal (Jes. 25:6-9) aan kunt schuiven, is deze spreker er nogal zeker van dat hij – als Jood die zich aan de wet houdt – er bij zal zijn. Jezus haalt die vanzelfsprekendheid weg met de volgende gelijkenis. Net als in de verzen 1-14 stelt Jezus hier de kortzichtigheid van de aanwezigen aan de orde.

- **Vers 16-17.** Bij een feest moet gegeten worden. Samen eten betekent verbondenheid. Als we op de plek waar ik werk in Zuid-Soedan een feestmaal hebben, dan moeten er vooral veel soorten vlees en vis zijn! Dan pas is het écht feest.

De dubbele uitnodiging is een Oosters gebruik. Het is niet nodig daar een diepere betekenis aan te geven. Na de eerste uitnodiging liet je weten of je de uitnodiging accepteerde. Als je gezegd had te komen, kreeg je vervolgens nog een herinnering.

Met de eerste genodigden wordt het Joodse volk bedoeld. “Door heel hun geschiedenis heen hadden ze uitgekeken naar de dag dat God iets nieuws zou doen. Maar toen Hij dat deed, weigerden zij tragisch genoeg Zijn uitnodiging” (W. Barclay, *The Gospel of Luke*, 1975, p. 193).

- **Vers 18-20.** Om dan alsnog niet naar het feest te komen, is een klap in het gezicht van de gastheer. Dat is onbehoorlijk (vers 21). De excuses zijn ook nogal doorzichtig: je koopt geen akker zonder die eerst te bekijken en geen ossen zonder ze eerst te keuren. De bruiloft is toch al voorbij? Waarom kan de net getrouwde man dan niet komen? Slappe excuses. Er zijn geen goede excuses om Gods uitnodiging af te slaan.

Zij die aan de maaltijd met Jezus zitten, beginnen nu het idee te krijgen dat het over hén gaat.

Om deel te nemen aan het feestmaal in Gods Koninkrijk, moet je eerst Jezus aanvaarden als de Messias. Maar de farizeeën willen Hem niet accepteren zolang Hij met zondaars eet en zich niet aan de regels van de sabbat houdt. Verder voldoet Jezus ook niet aan de nationalistische verwachtingen die zij hebben van de Messias. (Kenneth Baily, *Through Peasant Eyes*, 1980, p. 99)

- **Vers 21.** Dit is de tweede groep die genodigd wordt. De “armen en verminkten en kreupelen en blinden” zagen we ook al in 14:13. Daar staan ze tegenover vrienden, broers, familieleden en rijke burens. Deze tweede groep voldoet volgens de Joodse leiders niet aan het profiel van het Koninkrijk. Ze houden zich niet aan de wet en vallen daarom buiten de boot.

Eén van mijn studenten aan de predikantenopleiding in Zuid-Soedan kan zich goed voorstellen hoe de gastheer zich voelt. Alles staat klaar en dan komen de gasten niet opdagen. Hij vertelt het volgende verhaal. “Wij zouden een familie op bezoek krijgen die de bruidsprijs voor mijn zus kwam betalen. We hadden een grote maaltijd voorbereid, want dit is een belangrijk moment. Toen het zover was, kwam er een delegatie van de familie om te vertellen dat de koe die ze hadden meegenomen (de bruidsprijs!) er vandoor was gegaan. Ze moesten dus terug om de koe te vangen. Maar ze kwamen niet meer terug, er was dus nooit een koe geweest. Ze konden de bruidsprijs helemaal niet betalen. Nu zaten wij met al dat lekkere eten! We hebben toen maar alle burens uitgenodigd om samen met ons te eten”.

- **Vers 22-23.** Omdat er nog steeds plaats is, volgt er nu een derde uitnodiging voor hen die buiten de stad wonen. In deze context lijkt dat op de heidenen (niet-Joden) te wijzen. Vergelijk ook 13:29.

Vers 23 geeft de ruimte aan van Gods genade: Zijn huis moet vól zijn. Die ruimte is echter niet ongekwalificeerd, zie vers 24.

Vers 23 is regelmatig verkeerd begrepen. De dwang waarover gesproken wordt is ‘de dwang van de liefde’ (Barclay). Zie ook 2 Kor. 5:14.

Vanuit Oosters perspectief is het bijzonder dat de voorname gastheer nu ‘vreemden’ van buiten

de stad uitnodigt voor zijn feest, zegt Kenneth Baily. Ze zijn vereerd door de uitnodiging, maar het kan toch niet waar zijn dat *zij* worden uitgenodigd. "Ik? Wat heb ik ooit voor hem gedaan? Ik kan het niet terugbetalen. Dit kan echt niet waar zijn!" (Baily, p. 108).

- **Vers 24.** Is de gastheer nog steeds aan het woord of spreekt Jezus hier tot het gezelschap rond de tafel? We weten het niet zeker. In vers 23 wordt de 2e persoon enkelvoud gebruikt (Ga...), terwijl in vers 24 de 2e persoon meervoud klinkt (NBV: Ik zeg jullie...). Dat zou er op kunnen duiden dat Jezus zich hier tot het gezelschap richt.
De 'ruimte' van vers 24 wordt hier ingevuld: je moet de uitnodiging wél aannemen om bij de maaltijd te zijn.

Aandachtspunten bij de preek

- Volgens Blomberg (*Interpreting the Parables*, 1990, p. 236) kunnen we **drie lessen** leren uit deze gelijkenis:
 - Gods uitnodiging voor het Koninkrijk is ruim en gaat naar alle (soorten) mensen. Er komt echter een dag dat je te laat bent om de uitnodiging te aanvaarden.
 - Er zijn alleen maar slappe excuses te bedenken om die uitnodiging af te slaan.
 - De ruime uitnodiging van God wordt niet ongedaan gemaakt door de afwijzing van de eerste groep, het *establishment*. Want nu gaat de uitnodiging zelfs nog breder, namelijk naar de minderbedeelden in deze wereld.
- Welke **focus** kies je voor de preek? Maak dat helder voor de luisteraars. Je kunt het universele, grensverleggende karakter van het Evangelie benadrukken of de 'haast' die er is om de uitnodiging te aan te nemen. Ook kan het eschatologische karakter aan de orde komen en kun je een meer persoonlijke of een bredere insteek kiezen.
- Het is belangrijk om duidelijk te maken wat het **Koninkrijk van God** betekent. Dat is een lastig begrip. Ik omschrijf het zo: Gods Koninkrijk is *daar* waar God koning is, waar mensen naar Hem luisteren en Hem gehoorzamen. In Jezus kwam het Koninkrijk naar ons toe. Wij die bij Hem horen en Hem navolgen, vertegenwoordigen nu dat Koninkrijk. Als we doen zoals Hij deed, dan wordt dat Koninkrijk zichtbaar in ons, overal waar we zijn. In de gelijkenis gaat het over de toekomstige kant van het Koninkrijk, maar tegelijkertijd is het *nú* al onder ons. Nu al ervaren we de vreugde van Gods vergeving, maar die blijdschap heeft een zwart randje. Want er is ook zonde, verdriet, rouw en gebrokenheid in ons leven. En daarom zien we uit naar de komst van Gods Koninkrijk in volheid op deze aarde.
- Misschien is het ook goed om het volgende te zeggen. Het **koninkrijk** is groter dan de **kerk** en ons doel is niet de kerk, maar het Koninkrijk. De kerk verdwijnt als Jezus terugkomt, maar het Koninkrijk blijft. Onze taak als gemeente is te getuigen van het Koninkrijk. Dat laatste moet dan in de eigen situatie concreet gemaakt worden.
- Het mooie van deze gelijkenis is dat je het **kleine** én het **grote** verhaal van Gods Koninkrijk kunt combineren. Ik bedoel daarmee: het gaat om een *persoonlijke* uitnodiging in het kader van Gods grote reddingsplan voor deze *wereld*. Die twee horen bij elkaar. Vaak besteden we wel aandacht

aan het kleine verhaal, maar minder aan het grote kader. Zo is de kerk wereldwijd in onze tijd is multicultureler dan ooit te voren.

- In deze gelijkenis is het Koninkrijk als een **feestmaal**: mensen zijn blij en vrolijk en eten samen van alle het goede dat er is. Daar mogen we best even bij stil staan. Het wordt niet vergeleken met een verplichte bijeenkomst waarin saaie vergaderpunten worden besproken, maar met een feest!
- Dr. Zac. **Niringiye** (Anglicaanse kerk in Oeganda) daagt ons uit om het zendingsbevel om uit te gaan (Matth. 28) tegen het licht te houden. Dit model had in het verleden een koloniale ondertoon. We kunnen ook over zending praten als de **grote uitnodiging**, aldus Niringiye. Dit model past ook goed bij deze gelijkenis. Dit kan in de preek concreter gemaakt worden met de vraag: hoe uitnodigend zijn wij als gemeente?
- Hoe werkt dat uitnodigen concreet? Een **voorbeeld**. Jaren geleden was ik lid van de Adventgemeente in Amersfoort. Het kerkgebouw staat in een wijk waar veel mensen van Turkse en Marokkaanse afkomst wonen, terwijl veel kerkgangers elders in de stad wonen. Op een bepaald moment ontstond het idee om op tweede kerstdag een maaltijd te organiseren voor mensen in de wijk. Een team kerkleden ging een aantal avonden op pad om wijkbewoners uit te nodigen voor deze maaltijd en het kerstfeest met ons mee te vieren. De meeste mensen waren blij met de uitnodiging en sommigen waren verrast. De opkomst was groot op die tweede kerstdag en het was een goede ontmoeting waar ook op een laagdrempelige manier het Evangelie ter sprake kwam. Ik stond bij de deur om mensen te verwelkomen. Sommige bezoekers zeiden: "Gefeliciteerd met jullie kerstfeest!" en voor anderen was het de eerste keer dat ze in een kerkgebouw kwamen.
- In **Zuid-Soedan** is alcoholgebruik een probleem. Op allerlei plekken aan de kant van de weg zie je vooral mannen het lokale bier drinken en dronken worden. Als je christen wordt, dan drink je geen alcohol meer en blijf je weg bij dit soort gelegenheden, zo zegt men. Maar is het Evangelie dan ook niet voor die mensen? Een jeugdleider in de kerk vertelde me dat hij zijn vriend had zien zitten in een 'drinking place'. Hij wilde hem daar weghalen en **uitnodigen** voor een jongerenbijeenkomst in de kerk en ging dus bij hem zitten om met hem te praten. De jeugdleider werd echter gesignaleerd op die verdachte plek door een broeder van de kerk en het verhaal ging al dat hij aan de alcohol was. 'Maar Jezus zat toch ook met dronkaards en zondaars?', zo vroeg de jeugdleider verontwaardigd. Welk risico nemen *wij* om anderen uit te nodigen voor het feestmaal van God?
- Er is geen principieel onderscheid tussen **zending** (ver weg) en **evangelisatie** (dichtbij), wel een praktisch. Ik zou de twee bij elkaar proberen te houden. Hoe kunnen we als gemeente onze zendingsroeping gestalte geven dichtbij én ver weg? Probeer dat concreet te maken.
- In het "Kom, want alle dingen zijn nu gereed" (vers 17) denken we ook aan het **heilig avondmaal** en via die weg aan het bruiloftsmaal van het Lam (Openb. 19:9). Het grote perspectief is dat we eens met mensen uit alle volken en talen aan dat feestmaal zullen deelnemen. In Zuid-Soedan vieren we elke donderdag heilig avondmaal op de predikantenopleiding waar ik werk. Voor mij is dat een *preview* van het feestmaal in Gods Koninkrijk. We horen de instellingswoorden en zingen liederen begeleid door de drum. 'Kom, want alle dingen zijn nu gereed'. Dan wassen we onze

handen, alsof we een hele maaltijd gaan eten, en dan gaan we naar voren. Man en vrouw, blank en zwart, arm en rijk, analfabeet en hoogopgeleid, samen ontvangen we een stukje biscuit in wijn gedoopt. We proeven de genade van Christus en we vieren dat we één zijn in Zijn naam.

- **Hoe zal het zijn?** Dat feestmaal in Gods Koninkrijk? We kunnen ons het maar moeilijk voorstellen. C.S. Lewis verwoordt dit prachtig aan het eind van de Narnia-verhalen: “En terwijl Aslan sprak, zag Hij er in hun ogen niet langer uit als een leeuw. De dingen die daarna begonnen te gebeuren, waren zo indrukwekkend en prachtig dat ik ze niet op kan schrijven. Voor ons is dit het einde van de kronieken van Narnia. Maar voor hen was het nog maar het begin van het echte verhaal. Hun hele leven in deze wereld en al hun avonturen in Narnia waren niet meer dan de omslag en de titelpagina geweest. Nu begonnen ze eindelijk aan Hoofdstuk Eén van het Grote Verhaal dat niemand op aarde nog gelezen heeft, dat voor eeuwig door blijft gaan en waarin ieder hoofdstuk nog mooier is dan het vorige”.

Liederen bij dit thema

- **Psalmen** (oude berijming): **67**; **33**:1,6,11; **65**:1,2; **67**; **96**:1,2,8,9; **146**:1,5,6.
- **Psalmen** (nieuwe berijming): **33**:1,7,8; **65**:1,2; **67**; **96**:1,4,7; **146**:1,4,5.
- **Gezangen** (Liedboek 1973): **304**; **308**:1,3,4; **436**: 1,4; **454**: 1,3,4.
- **Op Toonhoogte**: 180; 186; 319; 321.

Voorbede

- **Voor de wereld**: Bid dat Gods Koninkrijk van vrede steeds meer doorbreekt in deze wereld. Tegelijkertijd zien we uit naar het moment dat Christus terugkomt en Zijn recht en vrede volkomen zullen zijn.
- **Voor de kerk wereldwijd**: Bid dat de Kerk haar roeping verstaat om buitenstaanders uit te nodigen om binnen te komen in Gods Koninkrijk. Dank voor de relaties die er zijn tussen gemeenten wereldwijd en met zendingswerkers. Bid dat we elkaar kunnen bemoedigen.
- **Voor onze eigen gemeente**: Bid dat we helder hebben hoe wij gestalte kunnen geven aan zending in onze eigen omgeving én verder weg.
- **Voor onszelf**: Dank God dat Hij ons uitnodigt voor het feestmaal. Bid dat we deze uitnodiging aanvaarden en onze excuses aan de kant zetten en voor Hem willen leven.

Preekbespreking

1. Wat heeft je het meest geraakt in deze gelijkenis en in de preek?
2. Op welke manier nodigen wij buitenstaanders uit als gemeente? En hoe doe je dat persoonlijk?
3. Hoe kunnen we van leren van kerken elders in deze wereld als het gaat om zending en evangelisatie? Wat hebben wij hen te bieden?
4. Probeer eens te omschrijven waar je naar verlangt als je denkt aan het bruiloftsmaal van het Lam (Openb. 19:9).